

Jon Olav Bjergene og Inger Marie Hagen (red.)

Grønne tariffavtaler

Et kraftig verktøy, men er det egnet?

- Balanse
- Nedslagsfelt
- Legitimitet
- To- og trepartssamarbeid
- Byrdefordeling
- Erfaringer
 - Produktivitetsavtaler
 - Solidaritetsalternativet
 - Pensjonsreformen
 - AFP

Hva bestemmer tariffavtaler?

- Arbtvl. § 1 e) - kan regulere bortimot hva som helst
- Rettslig forpliktende
- Reduserer bedriftens styringsrett
- Regulerer vanligvis:
 - Tid
 - Penger
 - Velferdsordninger
 - Arbeidsutstyr
 - Tjenestereiser, osv.
- Etableres under trussel om bruk av kampmidler (sml. Bedriftsdemokrati)

Når er en tariffavtale grønn?

- Grønn bare hvis den:
 - Endrer adferd som reduserer klimagassutslipp,
 - reduserer annen miljøskade eller
 - bidrar til å hindre eller dempe tap av biologisk mangfold
- Ikke så inngripende at den undergraver virksomhetene
- Ikke så inngripende at den fratasker virksomhetenes ledelse nødvendig autonomi
- Byrdefordeling:
 - Bestemmelser om rett og plikt for arbeidsgiver
 - Bestemmelser om rett og plikt for ansatte

Typer krav

- Vanlige tariffavtalebestemmelser, men med grønt formål og effekt
 - Miljøvennlige tjenestereiser
 - Arbeidsutstyr
 - Opplæring
 - Lønnsbestemmelser som genererer miljøvennlig adferd i bedrift og privat
- Mer inngripende tariffavtalekrav
 - Innkjøp
 - Disponering av overskudd
 - Investeringsregler for pensjonsinnskudd
- Prosesskrav (krav om partssamarbeid på bedriften)
 - På bedrift og under arbeidsgivers styring:
 - Måle utslipp
 - Sette mål for utslippsreduksjon
 - Bestemme tiltak
 - Iverksette tiltak

Funksjonæravtalen
- Bilag 10

Vinn - vinn

- En byrde for både arbeidsgivere og arbeidstakere?
 - Krav om å gå/sykle mer på korte tjenestereiser eller dårligere betalt for tjenestereiser – En byrde for arbeidstaker, men en besparelse for arbeidsgiver.
 - Betalt månedskort for ansatte – En økonomisk gevinst for arbeidstaker, men en byrde for arbeidsgiver.
- Det er et mål å identifisere krav med riktig balanse eventuelt med en positiv effekt for begge parter. For eksempel:
 - Behovsprøvd rett til gratis parkering på arbeidsgivers eiendom.
 - Vegansk mat i kantiner,
 - Miljøvennlig arbeidsutstyr hvis det ikke er dyrere,
 - Drivstoff uten palmeolje
 - Osv.
- NB. Prosesskravene er gratis (og gir lokal styring)

Eksempler og regnestykker

- Noen transportkrav
 - Tjenestereise til Bergen
 - Reise til jobben
 - Gratis månedskort
 - Behovsprøvd parkering

Tog framfor fly mellom Oslo og Bergen

Antall reiser tur/retur Bergen	Utslipp med fly, kilo CO ₂ -ekvivalenter	Utslipp med eltog, kilo CO ₂ -ekvivalenter	Utslippsreduksjon, kilo CO ₂ -ekvivalenter
5	499	48	-450
10	998	97	-901
15	1496	145	-1351

Reisemiddelandeler	Før krav	Etter krav
Sykkel	2,4	1,8
Til fots	1,4	1,3
Kollektivt	33,8	38,9
Bilpassasjer	5,1	5,9
Bilfører	56,2	51,2
Annet	1,0	1,0
Utslipp i kilo CO ₂ -ekvivalenter	625	610
Reduksjon, kilo CO ₂ -ekvivalenter		-14,8
Reduksjon, prosent		-2,4

Tabell 7.4 Reisemiddelandeler og utslipp pr. gjennomsnittreisende før og etter krav om gratis månedskort. Kilde: egne beregninger.

Reisemiddelandeler i prosent	Før krav	Etter krav
Sykkel	2,4	4,0
Til fots	1,4	2,4
Kollektivt	33,8	56,0
Bilpassasjer	5,1	8,5
Bilfører	56,2	28,1
Annet	1,0	1,0
Utslipp i kilo CO ₂ -ekvivalenter	625	511
Reduksjon, kilo CO ₂ -ekvivalenter		-113
Reduksjon, prosent		-18,1

Tabell 7.9 Reisemiddelandeler og utslipp pr. gjennomsnittsreisende før og etter krav om behovsprøvet tilgang for ansatte til bedriftens parkeringsplasser. Kilde: egne beregninger.

Flere eksempler